Koho sa týka mobilizácia na Slovensku?

"Slov-lex: Trestný zákon č. 300/2005 Z. z. (znenie od 18. 8. 2026) – § 386 (nenastúpenie služby v ozbrojených silách: dva až päť rokov, za krízovej situácie päť až desať), § 388 (nedostavenie sa z cudziny po vyhlásení mobilizácie: jeden až päť rokov)", "TASR: Poslední branci odišli do civilu pred 15 rokmi (12/2020) – 22. 12. 2005 odišlo 214 vojakov základnej služby, od 1. 1. 2006 má Slovensko len profesionálne ozbrojené sily", "NATO: Defence Investment of NATO Countries (2014–2026) (7/2026) – tab. 7: vojenský personál Slovenska 14,1 tis. (2026, odhad)",];

Mobilizácia by sa týkala najmä mužov s trvalým pobytom na Slovensku vo veku od 19 do 55 rokov; ženy len vtedy, ak sa prihlásia dobrovoľne.

Povinná vojenčina sa na Slovensku skončila v decembri 2005, keď z kasární v Kežmarku a v Bratislave-Vajnoroch odišlo posledných 214 brancov. Od roku 2006 má krajina len profesionálnu armádu; NATO ráta pre rok 2026 s približne 14 100 ľuďmi vo vojenskej službe. Branná povinnosť však zo zákonov nezmizla. Od 1. júla 2025 ju upravuje nový zákon č. 150/2025 Z. z., ktorý nahradil zákon č. 570/2005 Z. z. Vekové hranice zostali rovnaké.

Kto má brannú povinnosť

Branná povinnosť vzniká mužovi so slovenským občianstvom a trvalým pobytom na Slovensku 1. januára roka, v ktorom dovŕši 19 rokov. Zaniká 31. decembra roka, v ktorom dovŕši 55 rokov. Kto chce, môže v tom roku požiadať o predĺženie až do 65 rokov.

Ženám branná povinnosť nevzniká. Môžu ju prevziať dobrovoľne po 18. narodeninách. Profesionálnym vojačkám vzniká dňom prijatia do služby.

Povinnosť zaniká aj vtedy, keď sa skončí trvalý pobyt na Slovensku, keď človek stratí občianstvo alebo ho úrad uzná za nespôsobilého slúžiť. V mieri z nej plynie málo: okresný úrad v sídle kraja vedie mužov v registri a obce mu každý rok do 30. júna posielajú zoznam chlapcov, ktorí v tom roku dovŕšia 18 rokov.

Kedy môže štát povolávať

Vojnu vypovedá prezident na základe rozhodnutia Národnej rady. Ústavný zákon to dovoľuje, ak Slovensko niekto napadol alebo ak tým plní záväzky zo zmluvy o spoločnej obrane. Vojnový stav vyhlasuje prezident na návrh vlády, keď vojna alebo útok bezprostredne hrozí. Čiastočnú alebo všeobecnú mobilizáciu ozbrojených síl nariaďuje tiež prezident na návrh vlády, a to pri ohrození bezpečnosti štátu, pri bezprostrednej hrozbe útoku, vo vojne alebo vo vojnovom stave. Minister ani generál ju sám vyhlásiť nemôže.

Ľudí bez vojenského výcviku sa to týka až vo vojne alebo vo vojnovom stave. Iba vtedy sa koná odvod, teda lekárske posúdenie, či je človek spôsobilý slúžiť. Ktoré ročníky naň pôjdu, rozhoduje prezident na návrh vlády, termíny minister obrany. Výsledkom je rozhodnutie „odvedený“, „dočasne neodvedený“ alebo „neodvedený“.

Kto by išiel prvý

Prví by boli ľudia s výcvikom. Profesionálnym vojakom a vojakom v zálohe, ktorých štát povolal na cvičenie alebo na plnenie úloh armády, môže prezident na návrh vlády nariadiť mimoriadnu službu. Nasledujú vojaci v zálohe, teda najmä bývalí profesionálni vojaci a absolventi dobrovoľnej vojenskej prípravy. Zákon ich delí na operačné, pohotovostné, branné a ostatné zálohy.

Až po nich by prišli na rad odvedení muži bez výcviku. Povoláva ich okresný úrad v sídle kraja

povolávacím rozkazom, ktorý sa doručuje do vlastných rúk. Odvolať sa proti nemu nedá.

Kto má výnimku alebo odklad

Mimoriadnu službu nevykonávajú, kým sú vo funkcii, prezident, členovia vlády, poslanci Národnej rady a Európskeho parlamentu, ústavní sudcovia, generálny prokurátor, guvernér Národnej banky, predsedovia samosprávnych krajov, primátori a starostovia a niekoľko ďalších funkcionárov. Výnimku majú aj policajti, hasiči, horskí záchranári, príslušníci väzenskej a justičnej stráže, SIS, Národného bezpečnostného úradu a ozbrojení príslušníci finančnej správy. Vyňatí môžu byť aj ľudia, ktorých práca je nevyhnutná pre chod štátu, obcí a podnikov zapojených do obrany.

Nástup sa odkladá pri pracovnej neschopnosti, ak je povolaný jediným živiteľom rodiny, počas materskej alebo rodičovskej dovolenky, po mimoriadnej udalosti, ktorá vážne zasiahla jeho rodinu, a v ďalších prípadoch, ktoré zákon vymenúva. Dôvod treba úradu oznámiť hneď a doložiť ho.

Odopretie služby zo svedomia

Ústava v článku 25 hovorí, že nikoho nemožno nútiť k vojenskej službe v rozpore s jeho svedomím alebo náboženským vyznaním. Zákon o alternatívnej službe k tomu pridáva prísne lehoty.

Vyhlásenie, že človek odmieta mimoriadnu službu, sa dá podať len v mieri: v roku, keď mu vznikla branná povinnosť, alebo v januári ktoréhokoľvek ďalšieho roka. Kto sa narodil v roku 2007, môže ho podať kedykoľvek v roku 2026; starší muži až v januári 2027. Vo vojne, vo vojnovom, výnimočnom ani núdzovom stave sa na vyhlásenie neprihliada. Nepodávajú ho ani profesionálni vojaci a vojaci operačných a pohotovostných záloh, kým v nich slúžia.

Vyhlásenie obsahuje meno, dátum a miesto narodenia, rodné číslo, adresu, povolanie a dôvod. Podáva sa písomne s úradne osvedčeným podpisom na okresný úrad v sídle kraja podľa trvalého pobytu, ktorý do 30 dní rozhodne o zaradení. Človek sa tým nezbavuje povinnosti pomôcť. Vo vojne by vykonával alternatívnu službu bez zbrane, napríklad v zdravotníctve, v sociálnych službách alebo v civilnej ochrane.

Čo z toho plynie

Väčšina mužov na Slovensku má brannú povinnosť, no v mieri ju takmer necíti. Medzi pokojom a povolávacím rozkazom stojí niekoľko rozhodnutí ústavných orgánov a odvod bez vojny vôbec nemožno vykonať.

Spor o to, koľko dávať na armádu a ako sa spoliehať na NATO, patrí do slovenskej politiky a vedú ho aj ľudia vo vláde. Pri každom názore však platí jedno: čím dôveryhodnejšie sa Slovensko a jeho spojenci vedia brániť, tým menej pravdepodobné je, že sa tieto paragrafy budú niekedy používať. O tom, ako funguje spojenecká záruka, píšeme v otázke Prišlo by nám NATO na pomoc?, o vlastných silách krajiny v otázke Ubránilo by sa Slovensko samo?

Všetky otázky →

ČASTÉ OTÁZKY

Týka sa branná povinnosť aj žien?
Povinne nie. Zákon ju ukladá mužom so slovenským občianstvom a trvalým pobytom na Slovensku. Žena ju môže prevziať dobrovoľne po 18. narodeninách, na žiadosť podanú okresnému úradu v sídle kraja. Profesionálnej vojačke vzniká dňom prijatia do služby.

Môže sa odvod konať aj v mieri?
Nie. Odvod, teda lekárske posúdenie, či je človek spôsobilý slúžiť, sa podľa zákona koná len v čase vojny a vojnového stavu. Ktoré ročníky naň pôjdu, rozhoduje prezident na návrh vlády. V mieri okresný úrad mužov len vedie v registri.

Týka sa to Slovákov, ktorí žijú v zahraničí?
Branná povinnosť vzniká len občanom s trvalým pobytom na Slovensku a zaniká, keď sa trvalý pobyt skončí. Kto si trvalý pobyt doma nechal a pracuje v cudzine, povinnosť má. Za vojny musia ohlasovne na požiadanie nahlásiť tých, čo vycestovali na viac než 90 dní.

Do akého veku trvá branná povinnosť?
Do 31. decembra roka, v ktorom človek dovŕši 55 rokov. V tom roku môže do 30. októbra požiadať o predĺženie až do 65 rokov. Kto práve vykonáva mimoriadnu službu, má povinnosť až do prepustenia.

Čo hrozí tomu, kto povolávací rozkaz ignoruje?
Kto úmyselne nenastúpi do 24 hodín po lehote z povolávacieho rozkazu, riskuje dva až päť rokov odňatia slobody, za krízovej situácie päť až desať. Kto sa po vyhlásení mobilizácie bez odkladu nevráti z cudziny nastúpiť službu, riskuje jeden až päť rokov.

ZDROJE

- Slov-lex: Zákon č. 150/2025 Z. z. o niektorých opatreniach na zvýšenie odolnosti SR v oblasti obrany a bezpečnosti, o brannej povinnosti (znenie od 1. 3. 2026) – § 3 (národné obranné sily: operačné, pohotovostné, branné a ostatné zálohy), § 44 (rozsah), § 45 (vznik: muž 1. januára roka, v ktorom dovŕši 19 rokov), § 46 (dobrovoľné prevzatie od 18 rokov, predĺženie do 65), § 47 (zánik 31. 12. roka, v ktorom dovŕši 55 rokov, aj skončením trvalého pobytu), § 48 (register), § 49 ods. 9 (cesty do zahraničia nad 90 dní), § 50 (odvod len v čase vojny a vojnového stavu, ročníky určuje prezident na návrh vlády), § 54 (mimoriadna služba), § 55 (oslobodenie), § 56 (povolávací rozkaz a dôvody odkladu), § 84 (zrušenie zákona č. 570/2005 Z. z. k 1. 7. 2025)
- Slov-lex: Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu – čl. 1 ods. 6 (kto tvorí ozbrojené sily v mieri, vo vojne a v núdzovom stave), čl. 1 ods. 8 (mobilizáciu nariaďuje prezident na návrh vlády), čl. 2 ods. 1 a 4 (vojnu vypovedá prezident na základe rozhodnutia Národnej rady, aj pri plnení záväzkov zo spoločnej obrany), čl. 3 ods. 1 a 4 (vojnový stav vyhlasuje prezident na návrh vlády)
- Slov-lex: Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb., čl. 25 (znenie od 1. 11. 2025) – obrana je „povinnosťou a vecou cti občanov“; nikoho nemožno nútiť k vojenskej službe v rozpore so svedomím alebo náboženským vyznaním
- Slov-lex: Zákon č. 569/2005 Z. z. o alternatívnej službe v čase vojny a vojnového stavu (znenie od 1. 7. 2025) – § 2 písm. a), § 4 (vyhlásenie len v stave bezpečnosti, v roku vzniku brannej povinnosti alebo v januári každého ďalšieho roka; obsah; osvedčený podpis; okresný úrad v sídle kraja; späťvzatie), § 5 ods. 5 (rozhodnutie do 30 dní), § 6 ods. 4 (kde sa alternatívna služba vykonáva)
- Slov-lex: Trestný zákon č. 300/2005 Z. z. (znenie od 18. 8. 2026) – § 386 (nenastúpenie služby v ozbrojených silách: dva až päť rokov, za krízovej situácie päť až desať), § 388 (nedostavenie sa z cudziny po vyhlásení mobilizácie: jeden až päť rokov)
- TASR: Poslední branci odišli do civilu pred 15 rokmi (12/2020) – 22. 12. 2005 odišlo 214 vojakov základnej služby, od 1. 1. 2006 má Slovensko len profesionálne ozbrojené sily
- NATO: Defence Investment of NATO Countries (2014–2026) (7/2026) – tab. 7: vojenský personál Slovenska 14,1 tis. (2026, odhad)